

Rutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste kesk-
ühingu väljaanne.

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2.—
Poolaastas „ 1.—

Ilmub 1—2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudteelaodes, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru lauses.
Tekstis 50 prots. kallim.

Toimetus ja talitus: Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon — Balti keskjaam 221.

Nr. 10

17. oktoobril 1930 a.

VII aastakäik

SISU: Haigekassa poolt ja vastu. — On see kõik? — Raudtee kõrgemaile teenijatele tõstetakse palku. — Riigiteenijate arstiabi ja rkl. A. Schulbach. — Põhjendamatu karmus arstiabi andmise alal. — Kas 20% või kindlustuskassa? — Raudteelaste Keskühingu tegevuse ülevaade. — Veel 10-tunnilisest tööpäevast raudteel. — Jaamateenijate hädakisa. — Hoidke orderite eest. — Joonealune: Riigiteenijate arstiabi, jalgpall ja . . . magistrid. — Toimetuse poolt.

Haigekassa poolt ja vastu.

Möödunud kuu jooksul on selgunud riigiteenijate organisatsioonide suurema osa seisukohad eelmises „Sides“ refereeritud „riigiteenijate ja -tööliste haiguskindlustuse seaduse“ kava kohta, mis ette nägi arstiabi korraldamise kindlustuskassa (haigekassa) kaudu. Meil kasutada olevail andmeil on need järgmised:

Raudteelaste Keskühing protesteerib igasuguste kavade vastu, mis osa haiguskindlustuse kuludest ühel või teisel viisil töövõtjate kanda püüavad jätta, sest sisuliselt oleks see vaevalt äraelamist võimaldavate palkade veelgi vähendamine. Ravimine igal kujul olgu tasuta ja arsti valik vaba. Kui aga siiski valitsus peaks läbi suruma seaduse, mis osa haiguskindlustuse kulusid asetab töövõtja kanda, siis eelistab Keskühing arstiabi korraldamist kindlustuskassa kaudu, sest 20% abitarvitaja kanda jätmine on riigiteenijaskonnale vastuvõtmatu. Kassa valitsemises peab aga töövõtjale olema kindlustatud absoluutne enamus ja kindlustusmaksu tööandja osa peab tõusma vähemalt 4%. Arvesse võttes raudteelaste arvu ja teenistuse eritingimusi ja -aluseid, peaks raudteelasile loodama kindlustuskassa eraldi teistest riigi töövõtjatest.

Tallinna Riigi- ja Omavalitsusteenijate Ühingu samuti lükkab tagasi igasugused kavad, mis osa haiguskindlustuse kuludest püüavad veeretada riigiteenijale.

Ühingu arvates on haiguskindlustuse kulude tõus, mis viimaseil aastail pealegi eriti märgatav pole olnud, täiesti loomulik, kuna selle põhjuseks on riigiteenijaskonna keskmise vanaduse tõus, perekonnaliigete arvu suurenemine, eriti aga äärmiselt tervishoiuünete vastased teenistustingimused, madalaist palkadest tingitud viletsad korteriolud ja alatoitus; samuti ka viimaseil aastail valitsetud taudid. Nende arstiabikulude tõusu põhjustavate asjaolude vastu tuleb ühingu arvates võidelda teiste abinõudega, kui et palka vähendades kaudselt suurendada arstiabisaaduse vajaduse tõusu.

Kui aga tahetakse tasuta ja vaba arstivalikuga haiguskindlustust paremini korraldada, siis oleksid riigiteenijad nõus selleks jõudumööda kaasa aitama. Selles mõttes võiks ka haiguskindlustuse korraldamine kindlustuskassa kaudu olla vastuvõetav riigiteenijale, kui neile sealjuures on kindlustatud otsustav häälik kassa valitsemisel ja juhtimisel, kui riigi poolt kassa kasutada antavad summad sama protsendi moodustavad kassa alla kuuluvate palgast kui seni ja kui kassa alla ei kuulu nii riigi- kui omavalitsustöölised, kelle palga- ja töötingimused ning arstiabi vajadus riigi- ja omavalitsusteenijate omast suuresti erinevad. Omavalitsusteenijast võiksid kassa alla kuuluda ainult need, kes kuuluvad riigiteenijatega ühise pensioniseaduse alla.

Posti-telegrafi-telefoniteenijate kutseühing on korraldanud teenijaskonna

arvamise teadasaamiseks ankeedi. Ankeedile on vastanud kaugelt alla poole teenijaskonnast. Vastajate enamus on kindlustuskassa vastu ja pooldavad praegust korda, makstes ise 20%.

Väikseist organisatsioonest on oma seisukohad avaldanud Narva ja Läänemaa Riigi- ja Omavalitsusteenijate Ühingu, kes pooldavad kindlustuskassa põhimõtet tingimusel, et sellega osa kulud töövõtjate kanda ei panda; Tartu Ülikooliteenijate Ühingu ja Põllutöömisteeriumi Ametnikkude Ühingu on kategooriliselt kassa vastu, kusjuures esimene nõus on 20%-ga, kui tasuta arstiabi senisel kujul võimalik ei peaks olema.

Lõpuks on ka Keskliit seisukohavõtmiseks saadetud kava kohta eitaval seisukohal leides, et sellega vähendatakse palku ajal, mil elukallidus tõuseb. Keskliidu arvates seaduseelnõus ettenähtud 4% kassa alla kuuluvate töövõtjate palgast (millest riik maksaks 3%) ei võimalda kassale anda tasuta arstiabi, sest seni on riik selleks välja annud ümarguselt 4,1% palgast. Kassa kulud suureneksid aga veelgi valitsemisekulude võrra, mis erahaigekassade sellekohaseid väljaminekuid arvesse võttes, võiksid tõusta kuni 15% kogu kassa sissetulekust. Keskliidu arvates tuleks kindlustuskassa kulud arvata umbes 6—7% palgasummast, sellepärast eeldades, et riigi- ja riigiteenija-töölise maksude vaherkord jääb samaks, mis erahaigekassades (s. t. ½ riik ja ½ töövõtja), tuleks

riigil maksta kuni 4,5%, ehk teiste sõnades, — sama palju ehk rohkemgi kui praegu. Sellega ei võidaks riik sentigi, küll aga väheneks riigiteenijate-töölise palk 2—3% võrra.

Kõigist ülemaltoodud organisatsioonide seisukohtadest käib punase joonena läbi nõudmine, et arstiabi peab olema tasuta ja arsti valik vaba. See on kõigi üksmeelne nõudmine. Kui aga see nõudmine rahuldumist ei peaks leidma, kui osa haiguskindlustuse kulusid siiski riigiteenijaskonnale peaks veeretatama, mis-sugust arstiabi korraldamise viisi siis pooldada, selles küsimuses pole enam ühtmeelt. Üks osa pooldab kindlustuskassat, teised 20 protsenti, kuna kolmandad, nende seas ka Keskliit, otsekohesest vastusest hoiduvad, toonitades ainult, et seisukohavõtmiseks antud eelnõu on vastuvõtmatu. Keskliit oleks siiski pidanud esinema selge seisukohaga, sest paratamata tuleb riigiteenijaskonnale selle küsimuse peale peagi vastus anda. Oleks parem, kui organisatsioonil selleks puhuks oleks mingisugusedki juhised olemas, sest enamus näib küsimusse väga kergelt ja pealiskaudselt suhtuvat. Selle paremaks tõenduseks on Posti-telegrafi-telefoniteenijate Kutseühingu teguviis ja selle tagajärjed. Selge on, et esitades praegu, kus 20% head ja halvad küljed omal kohal alles proovimata, meie riigiteenijate massile ilma igakülgse ja põhjaliku selgituseta küsimuse, kumba nad

elistavad: kas 1—1,5% iga kuu palgast või 20% arstimise kuludest haiguse puhul, et siis suurem enamus pooldab 20 protsenti. On see aga tõesti riigiteenijate huvides? Meie arvates küll mitte. Iga 20% pooldaja arutab kindlasti nii: mina pole nii ja nii kaua haige olnud (perekonda pole tal harilikult ka mitte), loodetavasti ei haigestu ma ka edaspidi niipea, miks peaksin ma siis kohe hakkama maksma kindlustusmaksu, kui ma võib olla aastate jooksul arstiabi ei tarvita ja kuigi siis vast kord tekib tarvidus arsti järele, eks siis näe, kuidas sellest 20% üle saab. Niisugune arvamine on aga täiesti ekslik. Õnnetus ei hüüa tülles, keegi meist ei tea, mis meid homme (või isegi täna veel) võib oodata. Peagi võib meil arstiabi ja väga suurel määralgi tarvis minna. Palju aga peaks siis leiduma neid, kes selleks puhuks omale tagavarasid oleksid kogunud? Vast küll väga vähe. Kaugelt suurem enamus oleks haiguse puhul ilma mingisuguse tagavarata. Just niisama, kui nad oleksid sendita 60-aastaselt teenistusest lahkudes, kui neile nüüd iga aasta pensionideks määratavad summad palgale juure lisataks, s. t. vanaduse puhuks kindlustamine nende endi hoolets jäetaks. Mis aga tähendab haiguse puhul ilma tagavaradeta olla, jooksvaist sissetulekuist elada, peaks juba sellestki selge olema, kui meele tuletame, et üks ainuke arsti visiit haige juure koju (rohtusid arvestamata) maksab Tallinnas 4,50 kr.,

millest 20% on 90 senti, rääkimata juhtudest, kus arst maal kümnete kilomeetrite peab sõitma; et Tallinnas Keskhai-gemaja viimases klassis iga päeva eest 90 senti, või kuus 27 kr. juure tuleks maksta. Me teame aga väga hästi, kui tihti me täna veel terved kaasteenijad, homme on pidanud pikemaks ajaks haigevoodisse või koguni haigemaija asuma. Sellepärast peaks igaühel, kes vähegi tõsiselt küsimuse üle järele on mõelnud, olema selge: 20% (või ka mõni muu protsent kuludest haigestumise puhul) on meile täiesti vastuvõtmatu. Ja kutseorganisaatsioonide ülesandeks on see selgeks teha massile, sest nende kohuseks on näha kaugemale. Kutseorganisaatsioonide tegevuse nurgakiviks, aluseks on ometigi lause: kõik ühe eest! Miks peame selle unustama just haiguskindlustuse küsimuses. Sellepärast on rõõmstavad, et kahe suurema organisatsiooni — Raudteelaste Keskühingu ja Riigiteenijate Tallinna ühingu kõrval sellest aru on saanud ka mõned provintsi väikeorganisaatsioonid. On muidugi iseküsimus, kas kindlustuskassa on vastuvõetav sel kujul, nagu see oli ette nähtud haridus- ja sotsiaalministeeriumi kavas. Meie arvates on ta sel kujul küll täiesti vastuvõtmatu. Aga see isendast ei riiva sugugi kassa kaudu kindlustamise põhimõtet kui niisugust, sest kindlustuskassa võib ka teistel alustel korraldatud olla. Ei riiva meie arvates kassa kaudu kindlustamise põhimõtet ka põllutöömehed ametiühingu vihjamine välismaade kogemustele, sest selle ühingu arvamise tegijail on välismaa kogemustest kindlasti sama vähe aimu, kui kindlustuskassa põhimõtetist üldse, sest nende ettekuulutused peab igas kassas tingimata valitsema ambulatoorne arstimine ilma vaba arstivalikuta ja muud niisugused halvad asjad. Imestama sunnib meid aga küll postiteenijate kutseühingu ükskõiksus ja pealiskaudne asjasse suhtumine. Näib olevat õigus neil, kes väidavad, et seal asjad korras pole.

Julgeme siiski loota, et siis, kui meil selles küsimuses lõplik otsus anda tuleb, et me siis ühel meelel, ka postiteenijad kaasa arvatud, vastuse suudame anda, mis meie huvidele vastab ja seda otsust siis ka kaitsta oskame.

On see kõik?

Kas järgneb arstiabile teisigi kärpimisi?

Politiilise elu hooaeg algas esmaspäeval, 6. oktoobril riigikogu kokkuastumise-ga sügiseseks istungjärguks. Kahtlemata ootas kogu maa äärmise põnevusega seda momenti. Mõõdunud suve jooksul on riigielus sündinud asju, mis rahvahul-kade meeled ärevaks on ajanud. Elukalliduse tont tõstab ähvardavalt pead. See sunnib igat palgateenijat raske südamega vaatama tulevikku, rääkimata nendest, kes hoopis teenistusvõimalus-teta. Palgateenijate ostujõu langus omalt poolt asetab raskesse seisukorda nii produtseerijad, kui ka vahetalitaja nende ja tarvitaja vahel — kaubanduse. Nii on kõik mures ja ootavad ärevusega, mis ette võtab riigikogu seisukorra tervendamiseks. Ärevil on ka riigiteenijaskond. Valitsus on asunud meie palku vähendama, rääkimata sellest, et elukalliduse tõusu tõttu nad nii kui nii juba vähene-nud on.

Osa arstiabi kuludest pandi juba valitsuse määrusega riigiteenijate enda kanda. Aga teoksil on kavatsused, mis seda koormat veelgi suurendada ähvardavad. Selle kõrval ei vaiki hääl valitsusele lähedalolevaist ringkondadest, mis nõuavad veelgi suuremaid kärpimisi riigiteenijate arvel. Nii nõuab majandus-ministri häälekandja „Maaleht“ (nr. 104), et koosseisude alal jälle suuremaid kärpimisi ette võetaks. Ja „Rahva Sõna“ (nr. 220) teabki juba jutustada, et majandusminister olevat esitanud valitsusele ettepaneku kõigis riigiasutisus uut koondamist ette võtta. Mis niisugused „koondamised“ riigiteenijaskonnale tähendavad, on mineviku kogemustest kõigile teada. Selles ärevas õhkkonnas liiguvad aga veel kuulujutud muudestki kavatsustest riigiteenijate vastu. On sellepärast arusaadav, et riigiteenijaskondki äärmise põnevusega ootas riigikogu kokkuastu-

mist. Lootsime, et hra riigivanem oma esinemisel ei jäta puudutamata ka riigiteenijaid riivavaid kavatsusi ja nii vähemalt kõrvaldab praeguse teadmatus olukorra. Kahjuks ei täitunud need lootused ja riigiteenijaskond viibib endiselt teadmatuses sellest, mis neid ootab lähemas tulevikus. Sellepärast on ka õigustatud meie ülemal asetatud küsimus. Tahaksime loota, et riigikogu meilegi pea annab vastuse selles küsimuses, nagu ta vastuse peab andma kogu maale selles, mis ta mõtleb ette võtta riigielu tervendamiseks.

Raudtee kõrgemale ametnikele tõstetakse palku.

Väiksemad vendi koondatakse.

Raudteevalitsus on lahendanud ühe suurima järjekorralise ülesande — tõstnud kõrgemale ametnikele palku. Kaua murtud pead selle üle, kuidas septseda ettepanek ja sokutada ministeeriumi, nii et keegi ei teaks ega näeks. Mooduse leidnud Villu aegne palkade suurmeister ja preemiade spets: viinud kogu asjatoimetuse koju, kutsunud sinna kõige ustavama tipmamsli ja asi olnudki korras. Omale upitanud 20 krooni kuus juurde, nii et 26 tuhande sendi asemel hakkab 28 saama. Abile samuti. Ametijuhatajale 30 tuhande asemel 32, abidele 24 asemel 26 jne. Kõige suurem kõrgendus tabas raudteevalitsuse vanemat revidenti — ei enam ega vähem kui 50 krooni kuus juurde: endise 17 tuhande sendi asemel uus palk 22. Suurema armu osaliseks saanud ka peakassa juhataja. Mõlemad kristliku ühingu mehed ja näe — jumal õnnistab. Et ajal demokraatlik maik juures oleks, mahutatud sappa mõned

väiksemad vennad — ülemuse pailapsed, muuseas ka va' Ruubeli poiss oma 10 krooniga kuus. Muidugi, ega siis trelkamees või direktoriteni küünida. Viimastele on veel ette nähtud prii korter ühes kütte ja valgustusega. Kõige sellega esile kutsutud kulud kaetakse eelseisvate väiksemate vendade kärpimisega ja veotariifide kõrgendamisega. Jumalikult lihtsalt ja ajakohaselt, ühe sõnaga à la Raudsepp Spirit.

Raudteelased,

levitage oma!
kutseajakirja!

Imelik, kui väga valus tõde mõnikord kuulda on. Eelmises „Side“ numbris meie poolt toodud näide sellest, kuidas sõnad ja teod tööerakonnas üksteisest lahku võivad minna, on riigikogulikme A. Schulbach'i niivõrt tasakaalust välja löönud, et ta nähtavasti enam vahet ei suuda teha tööerakonna ja iseenda vahel ning end enam midu rahustada ei saa, kui peab „Vaba Maas“ (nr. 227) pika jutu maha ajama tsuulu-kafritest, vassimistest jne.

Hra S. leiab, et „Side“ olevat rivanud tema kohta väga halvaks panevat tooni. Tema aga „ennemini“ (meie sõrendus. D.) riigiteenijaskonna sõprade kui vastaste leeri“ kuuluvat. Euroopa kutseühinguis hra S. arvates niisugust nähtust küll ei tuntavat. Soovitame hra S. kõnealolev artikkel veel kord läbi lugeda. Kahju see talle kindlasti ei tee ja vast märkab ta siis ka, et meie kirjutised on juttu ainult tööerakonnast ja hra S. figureerib seal vaid kui rkl., kes 1927. a. tööerakonna seisukohti väljendas. Meil pole mingit põhjust sarnastada hra Schulbachi tööerakonnaga ja erakonna patte ja patukeisi laduda tema arvele. Seda enam rõõmustame, et hra S. arvab enda riigiteenijaskonna sõprade leeri kuuluvat. Aga me oleksime veelgi rõõmsamad olnud, kui hra S. meile selge ja kindla sõnaga oleks öelnud, kumbasse leeri ta siiski kuulub. Tema seekordne seletus jätab kindla vastuse sellele küsimusele andmata.

Edasi seletab hra S., meie ainult arvavat, et tema oma suhtumist riigiteenijate arstiabi korraldamise küsimuses muutnud olevat ja sellest arvamisest ollagi küllalt, et temale ja kogu tööerakonna rühmale kallale kippuda. Nüüd eksib hra S., kas tahtlikult või mitte, küll täiesti. Meie pole avaldanud mingit arvamist, vaid näitasime ainult tõsiasjadele, ilma et hra S. kuidagi kallale oleksime kippunud. Räägivad aga tõsiasjad iseendi eest, siis ei saa meie sinna kahjuks midagi parata. Meile on väga meeldiv kuulda, et hra S. riigiteenijate arstiabi korraldamise küsimuses samal seisukohal on, kui 1927. a.; oleksime siiski hoopis rõõmsamad olnud, kui hra S. selle seisukohaga nii enese kui tööerakonna rühma nimel möödunud kevadel riigikogus oleks esinenud. Siis poleks meil tõesti mingit põhjust olnud selle hra S. niivõrd riiivanud artikli kirjutamiseks. Tahame aga loota, et algav riigikogu istungjärg hra S. ja tööerakonnale võimaluse pakub seda eksisammu heaks teha. Oleme siis meeleldi valmis konstateerima, et tööerakonna sõnade ja tegude vahel vähemalt ükski kord lahkuminekut pole.

Hra S. süüdistab meid vassimises. See vassimine seisvat meie tõenduses, et tema välja ei astunud, kui praegune tööerakondlik valitsus riigikogus läbi presis arstiabi summade kärpimise ning, et tema polevat nüüd rutanud seletama, et see põhjendamata on. Kardame, et hra S. siin just ise hakkama on saanud sellega, milles ta meid süüdistab. Hra S. tõendab, et tema polevat kunagi kokkuhoiu vastu, kus see võimalik. 1927. a. kavatsatud muudatused polevat tootanud anda riigile suurt kokkuhoiu. Tänavu aga eelarve summe vastu võttes polevat määratud riigiteenijatele arstiabiandmise viise ja kui valitsus ise arvas teatud summaga läbi tulevat, siis

ei tarvitsenud üksik rkl. „minna valitsusele summe juure pakkuma“. See polevat meie maksvate seaduste järgi isegi võimalik, sest iga kulude suurenemise ettepaneku juures pidavat otsekohe näidata ka tulude allikat, millest seda kulu katta. Neid allikaid aga hra S. ei teadvat.

Kui sõna „vassimine“ kuski omal kohal on, siis on ta seda nimelt just siin. Hra S. on väga hästi teada, et valitsus arstiabiaks nõutud summadega ainult selle tõttu lootis läbi saada, et ta kavatses kärpida arstijabasaamise võimalusi ja osa kulusid riigiteenijate kanda panna. Valitsus ei teinud ju sellest mingit saladust. Järelikult teadis ka hra S., et hääletades vähendatud krediitide poolt, ta sellega ühtlasi juba ette ära otsustas arstiabi kärpimise küsimuse. Nii siis sisuliselt just ette ära määras arstiabiandmise viisi. Edasi, mis puutub hra S. seletusesse kulude suurendamise ettepanekute tegemise võimaluse kohta, siis lonkab seegi samuti. Riigi eelarve seadus peaks tuttav olema igale riigikogu liikmele, ka hra Schulbachile. Selle seaduse § 13 ütleb: „Kulud ja tulud, mille suurus kindlaks määratud maksvates seadustes ja määrustes, võetakse eelarve-ettepanekuisse neis seadustes ja määrustes ettenähtud ulatuses“. Eelarve arutamise ajal maksis (ja maksab) meie arvates praegugi veel. D.) määrus, et riigiteenijatele antakse arstiabi tasuta. Järelikult oli valitsus kohustatud ka tasuta arstiabiandmiseks vajalikud summad eelarvesse võtma. Kuna valitsus avalikult tõendas, et ta seda teinud ei ole, siis polnud hra S. mingit tarvidust minna tegema kulude suurendamise ettepanekuid, vaid tal oli tarvis ainult nõuda valitsuselt eelarve seaduse § 13 nõuete täitmist. Eelarve seaduse see paragrahv aga (§ 30), mis nõuab tuluvallikate näitamist nõutud kulude katteks, maksab mitte eelarve-ettepanekute kohta, vaid ainult sel juhul, kui juba jõusseastunud eelarve kestusel nõutakse uute kulude tegemist. Arvame, et hra S. sedagi teadis. Aga milleks siis niisugune veesegamine?

Ei maksa hra S. ka tulla riigiteenijatele seletama, mida võib ja suudab teha üksik rühm valitsuses ja mida mitte. Meile on see väga hästi teada; samuti kui seegi, mida üks või teine rühm tahab, aga ei suuda läbi viia, või jälle suudaks. aga ei taha.

Hra S. peab tarviliseks tembeldada „Sidet“ sotsialistliku partei abihäälkandjaks ning „Rahva Sõna“ mõttevõimeaks. Meie võime selle üle ainult rõõmustada, kui sotsialistliku partei seisukohad riigiteenijaid riivavais küsimusis ühtuvad meie omadega. Oli aeg, kus riigiteenijad sedasama lootsid ka tööerakonnalt. Pole meie süü, kui nad nüüd vastupidises on sunnitud veendumata. Meie ei täidaks enda, kui kutseajakirja, kohustusi, poleks oma ülesande kõrgusel, kui me riigiteenijate tähelepanu jätkaksime juhtimata selle hädaohule, mis neid väritseb lambanahkades huntide poolt. Meie elame parlamentaarses riigis, kus iga huvidegrupp end maksma saab panna ainult parlamendi kaudu. Teist teed pole selleks riigiteenijaskonnale. Sellepärast ei maksa tööerakonnale ka sugugi imestada, kui riigiteenijad temale selja pööravad ja omad pilgud ja hääled sinna

Hariduse- ja sotsiaalministri määrus arstiabiandmise korra muutmise kohta näeb ette, et arstirohud, sidumisabinõud ja muud arstimi-vahendid antakse apteekidest kas kohe maksetava raha eest ehk riigiasutuse või ettevõtte arvel. Viimasel juhul nõuab apteek abitarvitajalt kohe 20% rohu hinnast sisse, kuna ülejäänud summa kirjutatakse vastava asutuse arvele. Kuigi me põhimõtteliselt ei saa tunnustada osa arstiabiikulude riigiteenijate kaela veeretamist, oleme paratamata sunnitud selle (meie arvates küll ebaseadusliku) sammuga arvestama. Aga me tohime ometigi nõuda, et selle juures ülesse ei näidataks hoolimatust ja karmust, mida sugugi tarvis ei ole.

Ei ole kellelegi, ka hariduse- ja sotsiaalministeeriumile mitte, saladuseks, et paljudel ja väga paljudel riigiteenijatel mõni päev pärast palgapäeva tihti sentigi raha taskus pole. Kogu palk on läinud võlgade tasumiseks ja nüüd elatakse jällegi võlgu.

Kujutame nüüd ette, et niisugune riigiteenija haigestuma juhtub või koguni teenistuskohuste täitmisel vigastatud saab. Arstimiseks võib õige suurel määral arstirohtusid, sidumisabinõusid jne. tarvis minna. Need maksavad teatavasti kallist raha, apteek neid asutuse arvel ei anna või kui annabki, siis nõuab ikkagi 20% tasumist, olugi, et haige või vigasaanu isegi õigustatud võib olla neid tasuta saama. Raha puudusel peab ta aga neist loobuma. Nii võib seisukord otse katastroofiliseks kujuneda. Kõike seda pole aga sugugi tarvis; ei nõua seda ka valitsuse määrus, millega osa arstiabi kuludest riigiteenijate kanda pannakse. Riigiteenija pole ometi mõni lind, kes täna siin oksal istub, homme aga ära lennata võib. Isegi väljamaale ei lasta teda ilma asutuse loata. Sellepärast pole mingit alust ega vajadust, mis sunniks temalt arstimise kulusid otsekohe sisse nõudma, isegi enne kui on selgeks tehtud, et õigustatud pole neid tasuta saama. Asutusel on alati võimalus arstimisel tehtud kulusid teenija palgast sisse nõuda. Tahaksime sellepärast loota, et hariduse- ja sotsiaalministeerium selle nähtavasti kiire korras ja ilma põhjaliku kaalumiseta tehtud korralduse revideerimisele võtab ja sellest üleliigsed ja põhjendamata karmused kõrvaldab. Täiendama peab ta seda niikuini, sest haigemajas ravimise kulude tasumise kord on seal lahendamata jäänud.

poole juhivad, kus nende hädadest ja muredest paremini aru saadakse ja nende kaitseks mitte ükski sõnu, vaid ka tegusid pakutakse. Ei ole seegi midagi imestamisväärset ega meie omapärast, kui selliseks erakonnaks sotsialistid on osutunud. Lääne-Euroopagi areneb päev-päevalt sinna poole ja ei sündinud see sugugi mitte juhuslikult, et hiljuti rahvusvahelise tööbüroo algatusel kokku kutsutud ametnikkude internatsionaali esimeheks valiti sotsialist. Meie saame hra S. ja tööerakonna ärevusest väga hästi aru, sest neil on pind jalge alt libisemas. Seda aga ei saa kindlustada teisi vassimises süüdistades, vaid oma seisukohti ja teguviise radikaalselt muutes. On muidugi nende oma asi, kas nad seda soovivad, samuti kui on riigiteenijate asi sellest vastavaid järeldusi teha.

Demokraat.

Kas 20% või kindlustuskassa?

Sotsiaalministeeriumi poolt väljatöötatud haiguskindlustuse seaduse uuema variandi järgi on ette nähtud haiguskindlustuse võimaldamine kindlustuskassade kaudu, millede liikmeiks sunduslikult kõik riigiteenijad ja -töölised. Riigiteenijad — töölised (töövõtjad) maksaksid kassale 1% palgast, kuna riik (töoandja) omalt poolt 3% juure annaks.

Praegu maksab kord, mille järgi haigestunud töövõtja peab arstirohtude ja haigemaja kuludest, kui ka eraarsti tasudest, 20% oma kuluku võtma.

Nüüd, kus seistakse valiku ees kumb neist uutest pahedest väiksem ja seega vastuvõetavam, on üksikute arvamisest tõsiselt lahkuminevad.

Kuigi üldiselt kõik üksmeelselt tunnistavad, et peab maksma jääma senine ravimiskord (täielikult töoandja arvel) mõningate korrektiividega, kaob üksmeel 20% ja 1% kandmise võimaluste arutelmisel täiesti. Egoistlikest põhimõtetest haaratud ja majandusliselt enam kindlustatud ringkonnad pooldavad 20% maksu nende peale, kes haiged ja ravimist vajavad, kuna avarama silmaringiga ja vähem kindlustatud ringkonnad jälle 1% kindlustusmaksu.

Jättes praegu kõrvale arutlusi uue, tegelikult palga vähenduseks osutuva, koorma ebaõiglasest veeretamisest töövõtja peale, seni kui palgaolud ei ole reguleeritud elumaksumusele vastavalt, asume siiski uute mooduste võrdlemisele juhtumiseks, kui peaks paratamatuks osutama valida nende vahel.

Haiguskindlustuse kuludest ühe osa töövõtjate kanda veeretades, peab töoandja ka töövõtjale summade valitsemisel ja kulutamise kontrollimisel kaasarääkimise võimaldama. See võimalus on mõeldav muidugi ainult siis, kui kõik töövõtjad osa võtavad kuludest, mitte aga need juhuslikud, keda tabanud haigus; kaasarääkimine on võimalik seega ainult kindlustuskassa, mitte aga osa kuludest (20%) töövõtja kandmise korral.

Nii siis näeme, et osa kulude kandmi-

sega ei saavuta meie igakord veel kaasarääkimise õiguse, kusjuures ei osutu imeks kulude suurenemine ebakohase ravimis-, eriti aga kontrollimissüsteemi juures. Töövõtjale langev osa suurendatakse aga edaspidi kindlasti 30—40—50 jne. protsendini (pean juure lisama, et juba praegu räägitakse võimalusest jätta töövõtja kanda 50% kuludest), milleks praeguse arstiabi krediidi katastroofiline seisukord loob erilisel sobiva pinna.

Haiguskindlustuse korraldamine kindlustuskassa põhimõtteil võimaldab töövõtjale peremehena kaasarääkimise ja korralikuma ravimissüsteemi loomise, kuna siin on kassaliige asjast otseselt huvitatud ja kaasa aitab abitarvitamise kontrollimisel.

Tarbetute kulude ära jäädes, on võimalik olukorda parandada neis ravimisviisides, millide põhjalikumaks muutmise loob paremaid tagatiseid haiguse täielikuks väljaravimiseks. Heal juhusel võib koguni vähendada töövõtjale langevat kulude osa.

Ei puudu küll ka negatiivseid võimalusi: tööttingimuste ja palgaolude halvendamine loovad olukorra, milles töövõtjad välja kurnatakse, nende vastupidavus haigustele väheneb, haigestumised tihenevad ja kaasas sellega suurenevad kassa kulud. Samuti võivad rasked taudid kaud tabada, kusjuures kassa seisukord halveneb, põhjustades % määra tõstmise töövõtjale 1½%-ni, 20% kuludest haige peale panemise ning ravimiskulude piiramise. Kuid kas on siis neil olukordil kindlustuskassa korral töövõtja riisiko suurem, kui praeguse süsteemi juures, päevast-päeva sõltuvuses töoandja heasoovlikkusest. Kui seda heasoovlikkust kulude suurendamiseks võib jätkuda praeguse süsteemi juures, siis jätkub teda kindlasti ka kindlustuskassa puhul. Igatahes on töoandjal hõlpsam tarviduse korral anda võimalust mööda ühekordset toetust, kui olla alaliselt hirmul kulude pidevast tõusust.

Millises seisukorras kulude suhtes viibib töövõtja mõlema süsteemi juures?

Mittekindlustatu ei suuda oma arvatavat „kokkuhoidu“ tagavaraks jätta — see kulub ära. Kindlustatu aga kogub oma sissemaksu, et soodustada end raskel silmapilgul. Haigestumisel on kulud mõlemile ühed ja samad, kuid kindlustatul pole nende tasumisega muret, seevastu aga asetab see raske küsimuse mittekindlustatule. On ebaõige öelda: „ega ma ei kavatse haigestuda ega surra, et ma ennast kindlustan“, sest 99% meist tabab varem või hiljem mingisugune teraviline rike. Kumbki neist juhustest ei hoiata küllalt varakult oma tulekust. Tahtmata meeletub juhust ühe kaasametnikuga, kes õiendas küll korralikult kutseühingu liikmemaksu, ent tõrkus õien-damast matusekassa ja hoolekande ühingu makse, öeldes: „ega ma kavatse surra ega jääda invaliidiks“. Kuid vaevalt nädalapäevad edasi vaevels ta raskeis tulehaavus invaliidina ja surigi. Sõprul oli raske meele tuletada, et ta nii ironiseerivalt oli suhtunud väikestele inimestele nii vajalikule deviisile: üks kõigi eest, kõik ühe eest. Kui mainitud inimesel oleks tulnud lamada raskelt haigena pikki kuid haigemajas, kust oleks ta küll võtnud kõigi muude kulude kõrval veel need 2.700 senti haigemaja igakuuliseks maksuks. Oleks ta ettenägelik, oleks ta ennast kindlasti kindlustanud, makstes aastas 1.080 senti. Kuid kadunud ametvennale sarnaseid inimesi leidub veelgi, kes hindavad olukorra tõsist alates siis kui häda käes, varemalt aga vaadatakse üleolevalt kõige peale, mis neid otseselt veel ei puuduta.

Kui kõrvutada praegu maksvat kulu-dest osavõtmise moodust ja kindlustuskassat, siis iga mõtleja ja arusaaja isik pooldab kahtlemata kindlustuskassat, kuna sel juhul jaguneb riisiko suurematele hulkadele ja tõsise häda korral kõrvaldatakse ühekordsete raskuste oht.

A. M.

Lugege

„Side“t!

Riigiteenijate arstiabi, jalgpall ja ... magistrid.

Kes jalgpallimängu käind jälgimas või vähemalt kirjeldusi sellest lugend, see teab, et selles imelises mängus tuleb ette „hat trick“ või „kobiin löök“ või „laadanumber“. Tähendab, teed suure halloga mingi viguri, mis vastast hirmsasti ehmata peab, lootusega, et sellega jõuad etteseatud sihile.

Samat võtet on tarvitanud sotsiaalminister riigiteenijate arstiabi korraldamisega. Üheltpoolt pandi üle öö plaks maksma — nagu leiva hinna tõstminegi — 20%-line arstiabikulude riigiteenija kaela sokutis. Teiselt poolt on samal ajal esitatud aga Riigikogule r. t. haiguskindlustuse seaduse eelnõu, mis rajatud haigekassade printsiibile. Millist kava, kas valitsuse 20%-list või Riigikogule esitatud haigekassade tüübilist, maksma „panna õige tahetakse, sellest ei häi olema ka asjakorraldajail ehestel mingit aimu. Kõik käib põhimõttel, nagu teistegi riigiasjade juures: Summi aga pimesi edesi!

Niipalju on kõigile riigiteenijatele selge, et haigekassalise kava esildusega, milles palju tähtsaid põhimõtteid peapeale keeratud, tahetakse riigiteenijaid sundida paluma, et 20% jääks. Nii ongi

see „hat trick“ leidnud härdad tallekesed, kes pisarsilmil paluvad 20%, mitte aga ialgi haigekassat.

Valitsus on aga teinud löögi riigiteenijate värvasse niiõelda kahe jalaga korraga ehk kokkuarvatult kabjahoobi, mis valusalt end tunda annab.

Terve riigiteenijakond ja avalik arvamine olid vist küll jahmatand, kui kuulsid majandusministri seletust, et riigiteenijate arstiabi krediit, millest oleks pidanud jätkuma tuleva aastani, juba suuremalt osalt tarvitatud. — Millest see tuleb? — vangutati küsivalt pead. — Kas riigiteenijad on tõesti nii tõbiseks ja hädiseks jäänud või jookstakse kerge-meelselt vahetpidamata ja uisapäisa lõpetide ning haiglate vahet? — Ent kellelgi ei tulnud mõttessegi, et sama ministri loomatohtri härra, kes selle asja üle nii väga hädaldas, juba eelarves oli vähendanud riigiteenijate arstiabikulusid 25—35% võrra. Mida oleks siis inestada, kui üle veerandi võrra vähendatud krediidist on tarvitatud juba pool: Usume, et see asi on nüüd „klaar“ ka vähemagi kirjaoskajale.

Oli riigiasutis, kelle seljataga 10. aastane sissejuhatus ja otsing, kelle tööd ja tegevust hinnati väljaspoolt juba rahuloluks. Käis läbi sealt palju töötajaid-

ametnikke, kes oma higivaevaga andsid avalikkusele ainet ja materjali nii ühiskondlises kui teaduslises alal, seega asutisele aina kiitust teenides. Ent korraga torkas silma asutise ekspertele, kes nii sageli reisinud välismaal — Riias, Kaunas, Saksamaal ja veel kaugemalgi, et välismaa samade funktsiooniga asutistes sama tööd teevad tavaliselt aina kõrged aukandjad: doktorid, magistrid, dotsendid, professorid, korrektorid, redaktorid, direktorid, inspektorid jne. Vaadati siis asutise koosseis järele. — „Pagana pihta, polegi kõlavate tiitlite kandjaid, peale paari doktori, nõnda öelda „Vaba Maa“ kuulutustes. Puhav vanad linnakooli, gümnaasiumi ja ülikooli ilma aukraadita lõpetanud isikud. Selline tähtis teadusmaiguline asutus ja ilma magistriteta! Nii see küll ei lähe.“

Agas kust hankida sellist „tüsedat tööd“?

„Oot, oot,“ hüüdis siis rõõmsalt dr. „Vaba Maa“ kuulutustes. „Ma tean üht „vedajat“ ja tiirast magistrit teaduse ning töö järgi Maarja-Magdaleenas, kellele õpetaja amet kuidagi ei sobi. Sellest peame usinasti kinni haarama, egas neid magistreid Eestis kuigi palju pole, sest alles hiljuti hakati Tartus selliseid kraade andma. Ja alguses ei passi kohe ka professorite asutise soetamisega algust

Raudteelaste Keskühingu tegevuse ülevaade.

1. 11. septembril s. a. saatis Keskühing, täienduseks oma eelmisele kirjale 6. sept. s. a., kõigile kutseühinguile Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi väljatöötatud riigiteenijate ja -töölise haiguskindlustuse seaduse kava ühes alljärgneva kirjaga:

„Liitunud organisatsioonidele.

Täienduseks kirjale nr. 156 saadame siinjuures haiguskindlustuse seaduse kava. Organisatsioonidel, kel on kohapealsed osakonnad — jaoskonnad, tuleb püüda ka nende seisukohad teada saada. Keskühingule vastuste äraandmise tähtpäeva pikendame 22. skp. kuna juhatuse üldkoosolek, mil kava arutusele võetakse, peetakse ära 24 skp.

Kuna siin toodav seaduse kava näeb ette haiguskindlustuse ümberkorraldamise täiesti uutele alustele, siis on arusaadav, et küsimusesse tuleb hästi süveneda, kaaludes ka seda, missugusena soovitakse näha tulevast kindlustuskassa aparati“.

25. sept. s. a. teatas Keskühing, tugevdes liitunud organisatsioonidelt saabunud vastustele, Riigi- ja omavalitsusteenijate Kesklüidule vastavate sammude astumiseks oma seisukoha uue haiguskindlustuse seaduse kava kohta.

„Riigi- ja Omavalitsusteenijate Kesklüidule.

Vastuseks Teie kirjale nr. 31 — 8. IX s. a. teatame E. R. Keskühingu seisukoha uue haiguskindlustuse seaduse eelnoo kohta.

Keskühing protesteerib igasuguste seaduskavade vastu, mis jätavad ühel või teisel kujul osa haiguskindlustuse kulust töövõtjaskonna kanda, kui vaevalt äraelamist võimaldavate palkade veelgi vähendamise katsele. Keskühing nõuab seadust, mis võimaldaks tasuta ravimist igal kujul, vaba arstivaliku põhimõttel.

Kui aga peaks möödapäasematuks osutama, valitsuse poolt ühte või teist seadust peale surudes, osa haiguskindlustuse kulude töövõtja kandavõtmine ja arvesse võttes, et vabariigi valitsuse määrus,

teha. Ikka esiteks magistrid, siis doktorid, dotsendid ja lõpuks professorid. Tehtud. Magister Liisi Luisk kutsuti Maarja-Magdalenast Tallinna. „Tüse jõud“ asus ametisse. Kirjutas teaduse maigulisi töid igal alal, mis ette juhtus. Küll revolutsioonist, prostitutsioonist ja hallutsinatsioonist jne.

Küll on see haridus ikka tore asi, õhkasid ehmunud kaasametnikud. Polnud muud kui magister siin, magister seal, magister ees ja otsa peal. Jumalduse oreool lehvib Liisi kuju ümber. Mis magister kirjutas, ei seda kontrollinud enam keegi — kõik oli juba puha teaduse värv ja sula tõsi. See olekski vist igavesti nii jäänud, kui üks „teadusline“ artikkel poleks sattunud avalikkuse ette. Selles tähtsas töös leidis „vedaja“ magister, et rinalapse toitmine ametlike andmete järgi Eestis läheb maksma kakssadatuhat senti. Ja nii mõnigi aeg oli see „tõde“ trumbiks poliitikameestele käes, kuni viimaks oldi sunnitud vähendada avalikkuse ees tähendatud summat viis korda. Ühes sellega hahntus aga ka magister Luisu aupaistus. Ja nüüd peavad need teised teaduse kraaditajad ametnikud jälle endid pingutama, et asutisele endist head nime ja usaldust tagasi võita.

Ja-jah!

avaldatud 19. IX s. a. „Riigi Teataja“ nr. 73, millega 20% ravimiskuludest abitarvitaja kanda jäetakse, on teenijaskonnale vastuvõtmatu, — eelistab Keskühing uut haiguskindlustusseadust (kindlustuskassat), kusjuures kassa valitsemise peab töövõtjale kindlustatama absoluutne enamus ning kindlustusmaksu tööandja osas peab tõusma vähemalt 4%.

Silmas pidades, et raudteepersonaal koosneb 8.647 (praeguseil andmeil) eritingimustes ja -oludes teenivaist teenijaist ja töölist, nõuda teistest riigitöövõtjast eraldi raudteelaste kindlustuskassa loomist“.

2. Tallinna „Raudteelaste Kodu“ maja valmimise puhul saatis raudteelaste kultuur-hariduslik ühing „Raudam“ Keskühingule kutse 20. septembril s. a. ärapeetud koosolekule, mille sihiks oli majavalitseteja kindlaks määramine.

„Raudteelaste Keskühingule, Raudteelaste Hoolekande ühingule, Raudteelaste tööliste ühingule ja Raudteelaste Tarvitajate ühisusele.

Kuna „Raudteelaste Kodu“ maja Tallinnas juba valmimas, oleks aeg mõelda maja peremehe — valitseteja või korraldaja peale. „Raudam“i ühingu arvates peaks ruumide korraldamine ja valitsemine saama antud kõikidest sel pealkirjal nimetatud ühingute koonduse kätte. Nimetatud „Raudteelaste Koonduse“ loomiseks oleks vajalik mõtete vahetamine, mispärast julgeme enda peale algatuse võtta, ning paluda määrata omalt poolt esindaja nõupidamisele laupäeval 20. septembril s. a. kell 19.00, Raudteevalitsuse raamatukogu ruumes (Tehnika 16). Kui see päev ja koonduse loomine Teile peaks mitte vastuvõetav olema, palume lahkest varakult teatada oma seisukoha avaldamisega“.

Tähendatud koosolekust võttis osa Keskühingu esimees hra A. Melenčuk ja edaspidine asjade arendamine jäi Keskühingu hoolde.

29. septembril s. a. saatis Keskühing alljärgneva kirja kõigile kutseühinguile, Eestimaa Raudtee Tööliste ühingule, Peatehaste Tööliste Vanemate nõukogule, „Raudam“ile, Raudteelaste Hoolekande ühingule, Raudteelaste kulharidus. selts „Kaljo“le, Raudteelaste Tarvitajate ühisusele, II Tallinna ühis-pangale, E. Raudteelaste Kristlik ühingule ja E. Raudteelaste Karskusühingule:

„Tallinna „Raudteelaste Kodu“ ehituse asjus on antud lootusi, et see jõuluks enam-vähem kasutamiskõlblikuna valmineb.

Hoone kasutamise asjus on vajalik juba nüüd välja selgitada kord, mille alusel seda toimida soovitakse ja mõningad kasutamistingimused, kasutamise otstarvet jne. R. k.-h. ühingu „Raudam“ kokukutsel 20. septembril s. a. ärapeetud Keskühingu ja suuremate organisatsioonide nõupidamisel jõuti arvamisele, et hoone kasutamiseks on otstarbekohane luua kõigist organisatsioonidest eriühing, seejuures oli aga ka arvamisi, et hoone valitsemise võiks panna Keskühingu peale, kusjuures teotseks eritoimkond kasutajajast ühinguist. Lõpuks kujunes Keskühingu ülesandeks lähem tutvumine ühingu tegevusega ja organisatsioonide küsimuses edaspidiste sammude astumine. Selle täiteks palun aadressis mainitud ühinguist teatada oma arvamisi ja soove järgmiste küsimuste kohta:

1. Millist organisatsiooni soovite näha majavalitseteja?

2. Kui tihti ja mis otstarvel soovite ruume kasutada?

A. Büroo ruume:

a) kas päeval või õhtuti?

b) mitu korda nädalas või kuus?

c) kas on Teil ruume koormavat siseseadet: kappe, laudu, toole jne. ning kui suurt pindala need esemed koormavad?

B. Saale:

a) pidudeks (kas näitelavaga või ilma)?

b) koosolekuiks (umbes millistel kuudel)?

c) muiks otstarveiks (mitu korda kuus või nädalas ja milleks nimelt)?

Neile küsimusile vastuseid saades võib jätkata tarvilikke eeltöid, mispärast palume vastused võimalikult 7. okt. s. a. ära saata.“

3. Teatavasti pööras Keskühing septembrikuu algpäevil tehniliste tööde kutseühingu poole palvega saata viimase poolt kogutud andmeid 10 tunnilise tööpäeva tõttu töövõtjate kaotuse % kohta. Keskühingu kirjale saabus kutseühingu sekretäriilt järgmine vastus:

„R. K. juhatusel.

Teie kirja 6. IX. 30 nr. 157 peale teatan juhatuse esimehe otsuse:

Meie k.-ü. ei ole mingisuguseid andmeid kogunud 10 t. tööpäeva tulemuste kohta. Küll on küsimus olnud Tj. Tj. koosoleku päevakorras, kus on otsustatud andmeid koguda, kuid senini ei ole neid veel saadud, mida palun lahkesti teadmiseks võtta“.

4. 18. septembril s. a. saabus Keskühingusse Veduriteenijate kutseühingult kiri:

„R. Keskühingule.

Teatavasti otsustas käesoleval aastal üldine Raudteelaste kongress muuseum nõuda Raudteevalitsuselt Veduriteenijate kilomeetri- ja preemia tasude õiglast normeerimist. Otsuse täideviimine jäi R. Keskühingu hoolde.

Asja vastu huvi tundes, palub Veduriteenijate K/ühingu juhatuse meile teatada kas on Keskühing sellekohaseid samme astunud, ja missugused on nende tagajärjed“.

Vastuseks saatis Keskühing Veduriteenijate kutseühingu esimehele järgmine kirja:

„Veduriteenijate kutseühingu esimehele.

Teie lugupeetud kirjale 17. skp. nr. 308 tagasi tulles teatame, et Keskühing ootab millal Teie ühinguult delegeeritud Keskühingu juhatuse liikmed küsimuse arendamiseks vastavaid samme astuda kavatsevad. Presiidiumi koosolekud on igal reedel kella 17—19-ni ja oleks väga soovitatav, et keegi ilmuks sinnas vastavate materjalidega ning kaasa aitaks märgukirja aluse loomiseks.

Teie kirjas nr. 306 — 14 skp. nimetatud protestikoosolekud on tarvilikud, kuid on seotud rahaliste kuludega, mispärast on hädavajalik, et Teie kutseühing asuks ka liikmemaksude tasumisele“.

5. Teatavasti esines Keskühing mitmel korral märgukirjaga Vabariigi Valitsuse, Teede- ja Sotsiaal-haridusministeeriumi ning Riigikogu rühmade ees 16. maist s. a. maksmapandud 10 tunnilise tööpäeva kohta. Kuna üheleki kirjale kuskilt vastust ei saabunud, saatis Keskühing 15. septembril s. a. Riigisekretäriile alljärgneva kirja:

„Härra Riigisekretärile.

20. mail ja 16. juunil s. a. nr. 104-a all saatsime Vabariigi Valitsuse nimele märgukirjad raudteel tööliste 10 tunnilise tööpäeva maksmapanemise ja selle korrapäraselt teenijate peale laiendamise kohta.

Kuna tänini pole mingit teadet nende märgukirjade saatuse kohta saadud, palume lahkelt:

1) teatada, kas on tähendatud kirjad kätte saadud ja

2) millised sammud on küsimuse lahendamiseks astutud;

3) kiirendada sisulise vastuse teatamisega“.

Samuti paluti vastust eelmisele kirjale Teede- ja Sotsiaalharidusministritelt ja teatati olukorrast ka kõigile Riigikogu rühmadele.

„Kõigile Riigikogu rühmadele.

20. mail s. a. saatsime Vabariigi Valitsusele märgukirja nr. 104-a. 10. tunnilise tööpäeva sisseseadmise vastu.

16. juunil s. a. täiendasime seda, kuid tänini pole:

1) ette võetud mingit parandust asjasse ega

2) austatud meid mingisuguse vastusega meie kirjadele.

Teeme seda Teile teatavaks, kuna märgukirja ärakirjad olid saadetud ka Riigikogu rühmadele“.

6. 20. septembril s. a. paluti Raudteevalitsuse direktori saata kasutamiseks 1. aprillist 1931. a. maksma panna kavatsuvad koosseisud.

„Raudteevalitsuse Direktorile.

Kutseühingute soovi kohaselt palume lahkelt kasutamiseks saata 1. aprillist 1931. a. maksma panna kavatsuvad koosseisud.

Ühtlasi julgeme tähendada, et Raudteevalitsusel oli varem maksimise põhimõte, — võimaldada ka teenijate esindusele koosseisu moodustamise ja palkade normeerimise küsimusis kaasaraäkimise“. Raudteevalitsuselt saabus järgnev vastus:

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Vastuseks kirjale 20. IX. 30. a. nr. 171 teatan, et 1. aprillist 1931. a. maksma panna kavatsuvad koosseisud on saadetud Teedeministeeriumile ja Raudteevalitsusse ei ole jäänud liigset eksemplari neist, pealegi on võimalik, et läbivaatamisel kõrgemates instantsides tehakse koosseisudes mõnesuguseid parandusi ja muudatusi. On koosseisu lõplikul kujul vastu võetud, saadetakse ärakirjad neist Keskühingule“.

Nii siis pole Raudteevalitsusse jäänud koosseisu kavadeid „liigset“ eksemplari, mida võiks kasutada anda teenijaskonna esindusele.

Kui koosseisud „lõplikul kujul“ vastu võetud, siis ei pruugi küll Raudteevalitsus ennast enam tülitada — odavam on osta „Riigi Teataja“ number.

Teenijaskonda huvitab nüüd juba esitada oma parandusi sel määral kui seni esitatud parandusettepanekuist pole Raudteevalitsus aktsepteerinud.

Seni arutas Raudteevalitsus koosseisu küsimusi ühes Keskühingu esindajatega, nüüd aga ei võimalda Raudteevalitsus neid kavu nähagi.

7. Teatavasti esines Keskühing Raudteevalitsuse ees palvega Valga liipriimbutuse tehase teenijate teenistusvanuse tasu väljamaksmise asjus, mispeale Raudteevalitsuse Ehitusamet saatis pealiskaudse vastuse, tähendades, et Valga liipriimbutuse tehase teenijad on teenistuses ajutiste töötajad. Keskühing ei rahuldunud saadud vastusega ja 15. septembril s. a. saatis Raudteevalitsuse direktorile uue kirja:

„Raudteevalitsuse Direktorile.

Kirjaga nr. 134 — 2. augustil s. a. palusime Valga liipriimbutuse tehase teenijatele välja maksta teenistusvanuse tasu ning edaspidiseks võtta nende teenistuskohad arusaamatuste ärahoidmiseks koosseisu.

Tänini pole meil teada, millisele seisukohale on asunud Raudteevalitsus nende teenijate koosseisu võtmise küsimuses ja praegu valitseva ehamäärase õigusliku vahekorraldandisel.

Ehitusametilt ses küsimuses saadud teade, et „liipriimbutuse tehase teenijad ajutiste töötajadena“ teenivad, kinnitab veel kord meie seisukohta, — kindlamate vahekorraldandise loomise vajaduses, kuna ju teada on, et praegu maksvate määruste järgi võib raudteevalitsuse ajutise töötajana palgata ainult kohtadele, mille kestvus ei ulatu üle kolme kuu. Üle kolme kuu kestvad ametkohad aga peab koosseisus ette nägema.

Liipriimbutuse tehase teenijad on siis vaatamata maksvale korrale ikkagi ajutised töötajad, kelle ametkoha kestvus võib julgelt ka tulevikus alalisena ette arvata.

Palume lahkelt teatada, kas kavatsetakse neid edaspidi koosseisu võtta või alaliselt „ajutisteks“ jätta“.

8. Septembrikuu alul saabus Keskühingusse abiesimehe K. Johanson'i kiri:

„E. Raudteelaste Keskühingule.

Sellele palun mind olulistel põhjustel Keskühingu juhatusele, kui kutseühingu esitaja, maha kustutada ja vabaneva koha peale asetäitjaks Rudolf Poobul'i määrata, kes ärapeetud 15. veebr. k. a. rongiteenijate kutseühingu esitajatekogu aastakoosolekul sai esimeseks kandidaatiks valitud, — jättes mind edasi Keskühingu poolt valitud komisjonidesse“.

Keskühingu juhatuse kauaaegne liige on „olulistel põhjustel“ lahkunud. See lahkumine satub kokku ajaga, mil Keskühingul rohkem tegemist küsimustega, millede puudutamine ülemustele ebameeldiv. Kas seda ettenägelikkust „olude“ kohta tuleb võtta mõne sümptoomi kajastusena?

24. sept. s. a. ärapeetud Keskühingu üldkoosolekul valiti Keskühingu juhatusest lahkunud abiesimehe K. Johanson'i asemele uueks abiesimeheks Rudolf Poobul. rongijuht — konduktorite reserv.

9. 29. septembril s. a. esines Keskühing Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu ees järgmise kirjaga:

„Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidule.

Keskühingu juhatuse plenaarikoosolekul leidis, et Keskliidu põhikirja praegusel kujul ei vasta organisatsioonide nõuetele ja otsustas esineda järgmistele Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu põhikirja parandus-ettepanekutega:

§ 5 — teine ja kolmas lõige — jätta välja sõna „kohalikud“.

§ 6 — jätta välja sõnad „kohalikud“ ja „kohalike“.

§ 7 — jätta välja sõna „kohalikul“.

§ 21 — täiesti uues redaktsioonis:

„Keskliidu saadikute kogu moodustatakse Keskliitu kuuluvaist organisatsioonide poolt valitud saadikuist — üks saadik iga 100 üksikliikme kohta.

Tervedest sadadest ülejääv liigete arv, kui see on vähemalt 75, annab õiguse ühe saadiku valimiseks“.

Meie esindajad saadikute kogus põhjendavad lähemalt esitatud parandusettepanekuid.

Seda Teile teatavaks tehakse, palume saadikute kogu võimalikult pea kokku kutsuda ja põhikirja muutmise küsimus päevakorda võtta.“

10. 6. oktoobril s. a. pööras Keskühing palvega Teedeministri poole, et see mõjutaks Raudteevalitsuse jaatava otsuse selle toimetatavaist juurdlusist osavõtu võimaldamiseks teenijate esindustele.

„Härra Teedeministrile.

VII. Üleriiklik raudteelaste kongress otsustas:

„Toetudes vabariigis maksvale demokraatlikule korrale nõuab kongress, et raudteevalitsus võimaldaks Keskühingule osa võtta kõikide nende küsimuste arutamises, mis käivad teenijate õigusliku ja majandusliku korra kohta. Seda õigust tuleb laiendada ka nende juhtumiste peale, kus juurdlust toimetab üksik ametnik.“

Selle küsimuse esildasime Raudteevalitsuse direktorile ja palusime võimaldada Keskühingu esindajatele osa võtta kõigist neist komisjonidest, kus ühel või teisel kujul otsustamisele tulevad teenijaskonda üldiselt kui ka üksikuid teenijaid puutuvad küsimused.

Väitsime, et seda õigust peaks eeskätt laiendatama neile juhtudele, kus üksikud isikud (revidendid, jaoskonna juhatajad) juurdlusi korraldavad, sest eriti neil juhtudel on osavõtt soovitav küsimuste mitmekülgsuse valgustamiseks.

Sellele vastas direktor, et „üksikjuurdlused toimetatakse vähema tähtsusega juhtumistel või erilistel juhtudel; neist k'ü esindajate osavõtmine ei ole põhjustatud töö lihtsustamise mõttes: teeks keerulisemaks ja kulukamaks asjaajamist.“

Kutseorganisatsioonid aga peavad väga tähtsaks neist juurdlusist teenijate esinduse osavõttu, sest just üksikisikute poolt toimetatavad juurdlused kannavad pahatihti ühekülgsust ilmet. Enamjagu teenijate karistamisi järgnevad just üksikisikute toimetatud juurdluste järgi.

Paljudel juhtudel jääb teenijail juurdluse tagajärgede õiglusesse umbusk, mida eriti soodustab see, et juurdluse toimetajaks osutub too ülemus, kes süüdistatavatele teenijatele nende toiminguis korraldusi annab.

Eeltoodud Teile, härra Minister, ette tuues, palume Teile lahkelt kaasabi küsimuse jaatavalt otsustamiseks. Tähelepaneme seejuures, et välismaal teenijate süüdistuste arutamise ja karistuse määramisel võimaldatakse teenijate esindusele osavõtt ja leitakse see olevat otsustavkohane.“

Riigiteenijad,

[toetage kaastööga oma ainukest kutseajakirja!]

Veel 10-tunnilisest lõöpäevast raudteel.

Raudteevalitsuse Ehitusameti 1. jsk. teenis remonditööliseina Villem Brenner. Teenis väikse palga eest (57 krooni kuus) ja trööstis ennast seejuures, et üks olud paranevad ja saan minagi paremat tasu; üks seni viletsat seisukorda kõige viifetsa-mail silmapilkudel haiguse ja vanaduse päevil aitavad pehmedada prii arstiabi ja pension. Tänavu aga tuli uus häda juure: noor insenerihärra oli sõitnud veidi Saksamaal ringi ja tagasitulekul paari talumehega juttu puhunud tööpäevast ja remonditöölisist; kombineerinud siis ühe oma teada targa määrusekava valmis ja annud selle direktorile, et „vaata, sul vend peab maal talu ja see on ikka kord; aga näe seal kõrval, raudtee rohelisel ribal, remondimees peale oma kroonu töö äratemist teeb veel oma kasuks tööd ja peab koguni lehma ja siga — see ei ole kord. Ümbruskonna asunikud on kõik sellepärast väga ärevil, et ilma riiklise laenuta ja inventarita lubatakse pidada lehma ja siga. Tarvis ka meil 10-tunniline tööpäev maksuma panna, siis ei jatku kellelgi tahtmist ja võimalust veel oma põllukesel töötada ning kaoksid kurjad konkurendid.“

Nii läkski määrusekava liikuma. Viisalt nihkus ta ühelt laualt teisele, agara järeleaitamisega upitati ta valitsuse lauale. Mõni mees vaidles sealgi vastu, ent siis seletas asjatundja, et kui määrus vastu ei võeta, siis raudteel enam ühtegi tööd teha ei saa. Ei tulnud kellelgi meele küsida kuis siis seni suudetud kõik tööd ära teha ilma niisuguse määruseta, ei tulnud ka seda kellelgi meele, et need tööd on hoopis vähemaks jäänud, pole ju enam kuskilt suurte tööde jaoks raha laenata. Ühesõnaga asjatundja seletuse põhjal kinnitati määrus ära.

16. mail käsutati siis ka Brenner ühes teiste kuuteenijatega kaasa tegema seda määrust, mis päevatöölise kohta ametlikult maksuma pandi, kuuteenijale aga Balti Eraseaduse § 4186 ehvardusel laiendati. Nii pidi siis ka Brenner ühes teistega igapäev 2, laupäeviti aga 3 tundi ületunde tegema. Tammus ka jalalt jalale ja arutles, et mis kurja eest see karistus nüüd kanda tuleb. Päevatöölise saab oma lisatunde vähemalt tasutud, aga mis mina saan. Nukrustus vahete vahel, meele tuletades võitlust 8-tunnilise tööpäeva eest, võitlust vabariigi loomisel. Lisatundide eest tasusaamise küsimuses lootis nüüdki veel õiglusesse. Vahepeal tuli aga kuri haigus ja viis mehe manalasse. Teised kaasteenijad võivad ennast lohutada vähemalt sellegagi, et kui tuleb 6-tunniline hädatööpäev, siis nad oma enamtehtud tunnid tasa saavad, olgugi et talvel lume sees omale vilja kasvatada ei saa, aga mis peab vaene Brenneri lesk tegema. Mees oma aiakest suvel ei saanud rohitseda ega kurgi natukest kasvatada, raudtee härrad aga riigile tehtud töö eest maksta ei taha. Jaoskonna juhataja ütleb — valitsus olla 30. aprillil otsustanud 10-tunniline tööpäev maksuma panna ja sellepärast ei olevat Brenner ületunni teinudki. Kui lesk kaebab raudteevalitsuse peale ministrile, siis jätab raudteevalitsus palve lihtsalt edasisaamatama ja seletab, et juba 30. jaanuaril 1923. a. otsustas Vabariigi Valitsus, et kui keegi ületundidena teeb seda tööd, mis tal igapäev teha on, siis selle töö eest ületunde ei makseta, sest see ei ole mingisugune „erakorraline“ töö.

Nii on siis need asjad. Aga, vaata, kui direktor peab mõnikord sõitma Tartust Petserini või Raplast Virtsu, mõnikord isegi midagi kirjutama alla või nõu pidama nende uute raudteede ehitamise asjus, mis nii rasked riigile kanda, siis need on juba erakorralised tööd, mille eest lisatasu võib võtta ja mõnele lähemale naabrilegi maksta. Tuu om tuu „erakorraline“ töö kus isegi pole tarvis üleskirjutada neid ületunde, mida keegi ei näe.

Avaldame kaastundmust lahkunud kaaskannataja Brenneri lesele ja soovime õnne õiguse leidmiseks. Loodame ka, et ebakohane, eluliselt põhjendamatu määrus peagi ära muudetakse ning kõigile, keda sunniti ületunde tegema, need ületunnid ära tasutakse.

Vanamõis.

* * *

Täienduseks eelpooltoodule mahutame vastused, mis sai A. Brenner I liini jaoskonnalt ja raudteevalitsuselt oma palvetele. Need vastused näitavad kuidas õiglase tasu maksmisest kõrvale hoidmiseks püütakse kord ühe kord teise §-i taga varju leida. A. Brenneril ei jäänud muud üle, kui pöörata teedeministri poole. Võib olla ehk seal leitakse tarvilikuks sundida raudteevalitsust rahuldama õiglasli nõudmisi.

Kaebekirja avaldame ruumi puudusel järgmises numbris.

Anna Brenner'ile, Tallinn, Kopli tän. r/m. 42—6.

„Teie palve puhul tasumaksmise kohta ületunnitööde eest, mis nagu oleks tehtud Teie kadunud abikaasa Villem Brenner'i poolt 16. V. 30. a. kuni 7. VI. 30. a. teatan, et Vabariigi Valitsus poolt 30. aprillil 1930. a. vastuvõetud otsuse põhjal oli jaoskonnas 16. V. 1930. a. sisse seatud 10-tunniline tööpäev. Järelikult ületunnitööd ei tehtud ega ole Teil õigust saada ületunnitasu oma kadunud abikaasa töö eest.

I. liini jsk. juhataja: H. Laane.“

Pr. Anna Brenner, Tallinn, Kopli t. raudteemaja nr. 42 k. 6.

„Teie poolt Raudteevalitsusele saadetud kaebus, mis adresseeritud Teedeministri nimele, kuulub otsustamisele Raudteevalitsuses, sest kaebus on antud Raudteevalitsusele alluva ametniku tegevuse vastu.

Vastuseks sellele kaebusele teatan, et kui Teie kadunud mees remonditööliseina Villem Brenner rohkem tööd on teinud kui 8 tundi, siis ei olnud see mingisugune erakorraline töö, väljaspool tema otsekoheid ülesandeid, vaid jooksev töö, mida Vabariigi Valitsuse otsuse järele 31. jaanuarist 1923. a. (Riigi Teataja nr. 48/49 — 1923. a.) iga riigiteenija on kohustatud ära tegema ilma iseäralise tasuta, kui ka selleks on nõutav töötamine ületundidel. Seepärast ei saa Raudteevalitsus Teie palvet, Villem Brenner'i ületunni töö eest tasu maksta, rahuldada.

Raudteevalitsuse direktor: J. Raudsep.“

Hoidke orderite eest!

Kaupade ostmine järelmaksu peale, n.n. orderite vastu, on viimastel aastatel väga levinud, eriti riigiteenijaskonnas. On asutus, kus vaevalt leidub mõni ametnik, kel siin või seal äris mõnd orderit pole; mõnel on neid aga selle eest pea igas suuremas äris. Õnnistuseks riigiteenijaskonnale see süsteem küll pole osutunud; mõnigi kaasteenija on selle varju külgi omal nahal proovima pidanud ja selle maa põhja kirunud. Rääkimata sellest, et niisugune ilma kohemaksetava rahata „ostmine“ kergemeelseid isikuid hukutab rohkem ostma, kui nende majanduslik seisukord seda lubab ja nad hiljem tasumiseks suurtesse raskustesse sattuda võivad, on sel süsteemil veel teisigi halbu omadusi. Tihtipeale loeme ajalehist, et selles või teises asutuses mõni kaasteenija, kes äride poolt oli volitatud orderite järgi summe sisse nõudma, on nii ja nii mitukümmend või sadatuhat raha ära raisanud ja nüüd peavad kaasteenijad selle teistkordselt tasuma. Kõik niisugused asjad ei satugi ajakirjandusse. Ajakirjandusse satub asi harilikult ainult siis, kui raiskamine on ühenduses riigirahade kõrvaldamisega. Sellepärast on see pahe küllalt suure ulatusega, et alata võitlust tema vastu. Kõige radikaalsem abinõu on muidugi orderite vastu ostmisest loobumine üldse. Aga vaevalt on loota, et see nii kergesti läheks. Ka parema tahtmise juures võib see mõnel, kel juba suuremad sellised kohustused olemas, väga raskeks osutada. Sellepärast tuleb leida teisigi teid riigiteenijate kindlustamiseks niisuguse riisiko vastu. Ja see pole sugugi võimatu, isegi mitte raske. Ärimed on siin ühekülgiselt kasutanud riigiteenijate ettevaatamatust oma kasuks. Rahasummade sissekasseriija on ju õieti

ärimehe volinik ja kui tema oma volitaja usaldust kurjasti tarvitab, tema rahad ära raiskab, siis ei tohi selle all kannatada see, kes oma kohustused äri vastu ausasti täitnud. Tõsi küll, praegu on ärimed end juriidiliselt niisuguse võimaluse vastu kindlustanud, võttes sellekohased klauslid orderitesse, kuid edaspidiseks ei tohiks see enam nii edasi kesta. Tuleb nõuda, et iga orderi teksti võetaks tingimus, et orderi järgi ostja ei kannu mingit vastutust selle isiku tegevuse eest, kellele äri usaldab orderi järgi saadaolevate summade sissenõudmise. On äri oma asi, kuidas ta end nende sissenõudjate tegevuse vastu kindlustab. Pole karta, et ärid selle tingimusega nõus ei ole, kui see ainult üldiselt neile esitatakse. Ei soovi aga äri niiviisi riskeerida, siis võib ta ju lasta raha otsekohe oma kassasse maksta. Suuri raskusi see ei teeks ei maksjale, ega ka äri. Kellelgi ei peaks olema raske astuda see mõni samm, mis vaja ärisse minekuks, kuhu ollakse kohustatud; samuti peab ka äri nii-kui-nii volinikult raha saades sellega samad operatsioonid läbi tegema, kui saades selle otsekohe ostjalt. Vahe on vast ainult selles, et siis rohkema arvu inimestega tegemist tuleb teha. See ei või aga ometi olla põhjuseks, et inimesed riskeerima peavad oma kohustuste mitmekordselt tasumise võimalusega. Iga tahes tuleks neil kaasteenijail, kel orderite järgi rahade sissekasseriijate vastu mingisugused kahtlused olemas, raha tingimata otsekohe ärisse maksta. Ei soovi äri seda vastu võtta, tuleb raha pakkuda tunnustajate juuresolekul, et olla kindlustatud edaspidiste üllatuste eest. Kõige soovitamav aga siiski on — hoidke orderite eest!
Kaasteenija.

Jaamateenijate hädakisa.

Liikumise osakonna jaamateenijate Kutseühing esitas Raudteelaste Keskühingule alljärgneva märgukirja:

„Aastaid kestnud teenijaskonna koosseisude vähendamine on ennast juba ammugi tunda annud teenijate töötingimuste raskendamise ning tööaja pikendamise läbi. Erilist mõju on see avaldanud jaamateenijate juures, kus teenijate arv äärmuseni kokku tõmmatud ja töö juba täielikult üle jõu käib. Viimasel ajal ettevõetud kokkutõmbamine töötab aga veel uusi üllatusi juure tuua, kuna, ajalehtede sõnumite järgi, pidavat koosseis raudteel vähenema veel tervelt 15% võrra. Keskühing, kui teenijaskonna esindus, ei näi olevat sellele seni vähematki tähelepanu juhtinud, mida järeldame sellest, et Raudteevalitsus vähendab koosseisusid, suurendab tööaega, lisab töötunde ning töid juure täielikult nagu seda heaks arvab ilma, et sellevastu nagu meil teada ühtki protesti oleks avaldatud. Lihtsalt, nii- ja niipalju esildatakse vähendamisele ja sellega kõik. Ühe suletõmbega Raudteevalitsuse kantseleis on otsustatud teenija töösuurus ja ei miskit reaalselt alust pole vaja, et kaalutleda, kuivõrt üks või teine töö oma aega või tööjõudu nõuab.

Jaamateenijate kutseühing ei leia võimalust sellisest nähtusest enam vaikida. Oma liikmete nõudmisel esildab ta käesolevaga Keskühingut juhatusel ettepaneku, et viimane siin oma aktiivsemaid samme astuks ja igasuguse edaspidise koosseisude vähendamise tagasi tõrjuks. Samade ajalehtede sõnumite järgi olevat Eesti juba praegusel ajal arvuliselt kõigeväiksema raudtee-teenijaskonnaga, kui arvestada neid kilomeetrite peale ja sellele vaatamata järgneb meil see „koondamine“ vahetpidamata edasi. Jaamateenijate kutseühing nõuab, et Keskühing korraldaks, kui asi muul viisil lahendada ei anna, tarvilikke aktsioone: kutsuks kokku koosolekuid raudteesõlmedes ja esineks märgukirjadega Vabariigi Valitsuse või Riigikogu ees. Ei oleks ka üleliigne, kui see asi saaks tehtud teatavaks Rahvusvahelisele Töökomiteele (Tööbüroo) Genfis ning „J.T.F.-le“ Amsterdamis.

Kunagi ei võiks lubada sellesuguse loo jätkamist edaspidi, sest et meie praegustes töötingimustes jõuame varsti juba tagasi teoorjuse ajani.“

Üks kõrgem ametnik, kes oma teenistusekohuste tõttu jaamateenijatega tihti kokku puutub, tähendab hiljuti, et kui koondamine ikka veel edasi kestab, siis ei suuda jaamateenijad enam midu oma ametikohuseid täita: kui võttes tarvitu-se jalgrattad. Asi võib areneda kuni vajaduseni isegi lennukite järele, kui raudteevalitsuse suurejoonelised kokkutõmbamised kavatsused teostamist leiavad. Mõned pealtkuulajast arvasid et asjatundja, milleks kõnesolevat kõrgemat ametnikku täie õigusega nimetada võib, liialdab. Nagu nüüd jaamateenijate märgukirjast näha, ei liialdanud asjatundja põrmugi, vaid väljendas tõetruult tegelikku olukorda: Ühes jaamas, mitte väga kaugel pealinnast, ongi juba roopaseadjad, kes ühtlasi ka jaamatöömehed, ühiselt jalgratta müretsenud, sest et midu

ei suuda pöörangutelt ühest jaama otsast teise tarviliku kiirusega liikuta, eriti kui rongidega tuleb manöövreid teha, kaupu peale ja maha laadida ja mitmeid-setmeid teisi kohustusi täita. Huvitav on üldse selle jaama teenistuskorraga lähemalt tutvuneda, sest et sarnase teenistusekorraga jaamu on meie raudteedel palju.

Jaamas on ülem ja abi. Ametlikult on määratud 16 tundi teenistuses olla ja 16 tundi vaba. Et aga niisugune töö- ja puhkeaja jaotus ei võimalda ei korraldada puhkust ega oma koduste hädavajalikkude asjade toimetamist, siis on asjaosalised tegelikult 24 tunnilise töö- ja puhkeaja sisse seadnud. Ja need 24 tundi tuleb tööd vehkida. Olgu mees, kes hakkama saab. Aruannete kokkuseadmise peale tuleb iga kuu veel paar päeva omast vabast ajast surnuks lüüa.

Roopaseadjad on jaamas 3; on ühtlasi ka jaamatöömehed. Nende ametlik teenistuse kord on: kahel à 16 tundi tööl ja samapalju vaba ja kolmas igapäev 8 tundi tööl. Eeltoodud põhjusel vahelduvad ka nendest kaks ainult iga 24 tunni tagant, kuna kolmas igapäev 12 tundi tööl on. 8 tunnist ei jätku: vahetusline üksipäini ei jõua kõiki töid ära teha. Ja siin ongi tekkinud olukord, millest eel-pool kõneldud: laadi kaupu, tee manöövreid ja, et rong mitte hiljaks ei jääks, kihuta jalgrattaga ühest jaama otsast teise pööranguid tegema.

Vene ajal oli sarnase jaama peal ülem ja kaks abi, telegrafistid, 6 roopaseadjat ja 2 jaamatöömehet. Telefoni teenistust ei olnud, postiooperatsioonid ei toimetatud.

Võrreldes neid arve, tunnistab vist iga mõistusega ja südametunnistusega inimene, et jaamateenijate märgukiri on orja ikkesse rakendatud inimeste hädakisa. Inimestel on kannatuste mõõt täis. Ei tule keegi, eriti praegusel raskel ajal, kerge südamega nõudma aktsioone, mis isegi rahvusvahelise ulatuse peavad võtma kui midu ei aita. Keskühing seisab väga raske ülesande ees. Juba ette võib aimata, et praeguse raudteevalitsuse direktor nii kui alati, ka käesoleval juhtumisel teenijate hädade vastu kurdiks jääb ja Keskühingul tuleb tahtmatult rahvusvaheliselt kinnitada, et Eestis 8-tunniline tööpäev ja inimlikud töötingimused, igatahes raudteel, vaid paljas sõnakõlks on.

On siis ainult jaamateenijatega lugu nii? Kahjuks mitte. Kongressidel on kuulnud, kuidas on lugu teistel teenistuse aladel — rongi- veduriteenistuses ja ka kantseleides.

„Ühe suletõmbega raudteevalitsuse kantseleis otsustatakse teenija töö suurus ja ei miskit reaalselt alust pole vaja“ — nii iseloomustavad jaamateenijad praegust raudteevalitsust. Et seal reaalseid aluseid ei otsita, selles ei kahtle keegi, kuid siiski mõne asja jaoks leitakse tarbekorral ka alused. Kindlasti allikatest teatakse kõnelda, et direktor nõuab palgakõrgendust mitmele kõrgemale ametnikule. Raudteevalitsuse revideidile kavatsustavat isegi 50 krooni võrra palka tõsta. Nii siis: ühelt poolt haldatakse, et riigi kassas pole enam

Toimetuse poolt.

Et meie ajakiri teenijaskonna huvides tihemalt peaks ilmuma, seda on lugejate ringkonnist juba ammu nõutud. Võrdlemisi väikese tiraazi tõttu polnud seda hädavajalikkude uuendust aga võimalik seni teostada. Viimasel ajal näitab ajakirja lugejaskonna arv tõusu (eriti raudteelaskonnas) ja see võimaldab meile katsena — kuni aasta lõpuni — senise ühe korra asemel ajakirja kaks korda kuus välja lasta. Ühenduses sellega oleme sunnitud käesolevast numbrist alates muutma „Side“ kausta — anname kahe asemel kolm veergu leheküljel ja kasutama vähemat kirja. Ehkki lehekülgi on numbris nüüdsest peale 16 asemel 8, mahutub peenema kirja ja suurema formaadi tõttu numbrisse umbes sama palju materjali kui enne. Üksiknumbri hinna oleme aga alandanud 1/3 võrra — 15 senti pealt 10 peale.

Tahame loota, et riigiteenijaskond — eriti raudteelased — uuenduse heaks kiidab ja meid senisest suuremal arvul tellimistega toetab, võimaldades seega oma kutse-ajakirjale korraliku ja tihema ilmumise ka tuleval aastal. Toim.

44-tunniline töönädal.

Ametiühingute rahvusvaheline kongress Stokholmis seadis nõudmisena üles 44-tunnilise töönädala. Kas võib aga maailm lubada endale 44-tunnilise töönädala? Kas 44-tunnilise töönädala sisse-seadmine põhjustab produktsiooni ja kapitalide vähenemist ning kulude suurenemist?

Ühendriikide kuberneride konverentsil vastas sellele ühe osariigi kuberner:

„Tööpuudust põhjustab suurel määral massiline produktsioon. Statistika andmed näitavad, et tänapäeva tööline produtseerib sama palju kui 32 töölis 75 aasta eest. Teiste sõnadega: üks inimene, kes tänapäev ainult tunni töötab, suudab selle ajaga sama palju korda saata, kui tööline 75 aasta eest 32 töötunniga. Seevastu aga ei ole meie tarvitamisvõime sama palju suurenenud.

See halb asjaolu suureneb järjekindlalt ja ainukeseks vastuseks sellele võib olla vaid: tööaja lühinemine!

Kui terves maailmas töötatakse ainult 4 tundi päevas, suudetakse seega rahuldada kõiki meie lihtsaid kui ka nõudlikumaid tarvidusi. Ühes sellega moodustub küllaldaselt ka kapital ja me võime mõnu tunda kõigist neist asjust, mis meid ka minevikus rõõmustasid. Sel määral kuivõrt massiline produktsioon ning tööstuse mehhaniseerumine juure võtab, sedavõrt peab lühinema tööaeg. Meie elame ülemineku staadiumis ja ainult nüüd võib öelda, et käsitöö ajajärgust oleme välja jõudnud masinaproduktsiooni ajajärguni.“

raha, vaja kokku tõmmata, kuna samal ajal aga suurematele meestele tõstetakse palku mitmekümne krooni võrra kuus. Nii kergendab raudteevalitsus riigi rasket majanduslikku seisukorda. Üldse näib raudteevalitsusel olevat riiklisis ja teenijaid puutuvais küsimusis õige omapärased seisukohad.

Jaamateenija.

Vastutav ja tegev toimetaja Aleksander Lepp. Väljaandja Eesti Raudteelaste Keskühing.

Kirjastuse o.ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31.